

Apel deschis pentru
program curatorial pilot

Muzeul de Arhitectură
din România (2026–2029)

Anexa 1

A1

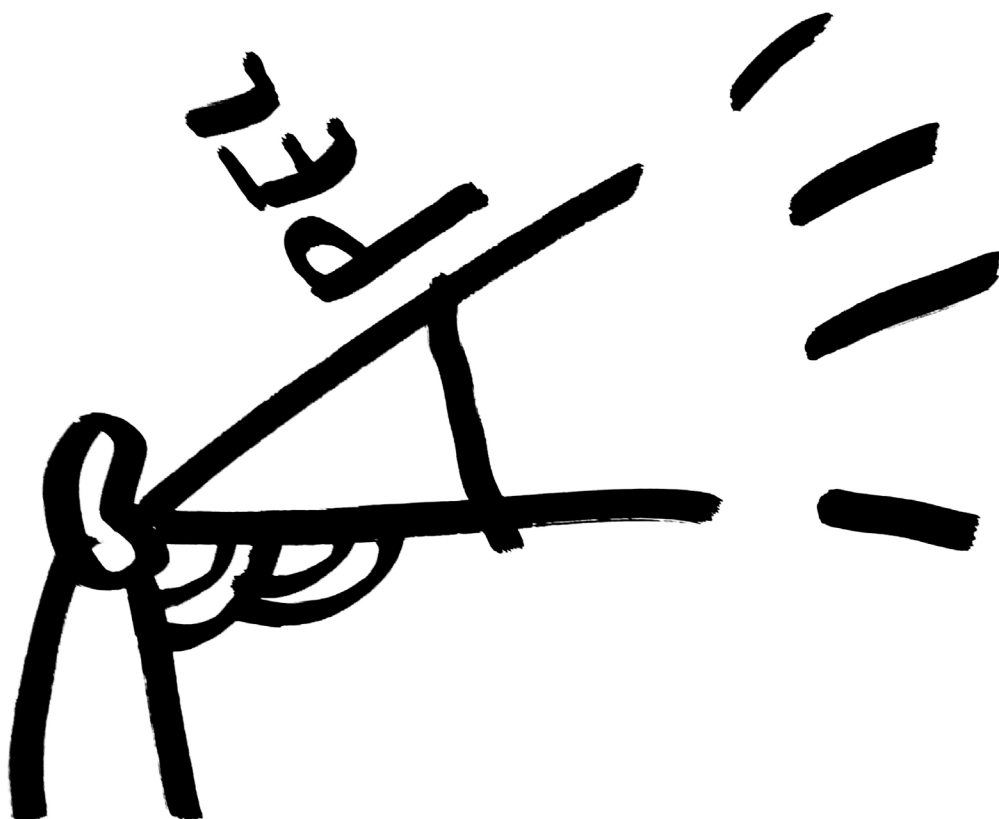
Tema apelului

ORDINUL
ARHITECTILOR
DIN ROMÂNIA

Timbrul
Arhitecturii

1.	Argument. Context general	5
2.	Scopul și obiectivele apelului	8
3.	Viziune generală	9
4.	Cerințe generale ale temei	13
5.	Cerințe specifice temei	16
6.	Criteriile de evaluare și selecție ale juriului	18

Documentul de temă pentru apelul deschis

Autori

Mirela Duculescu
Matevž Čelik Vidmar

1 Argument Context general

Arhitectura servește societatea. Arhitectura este un act de cultură de interes public, cu consecințe și impact profund și de durată la nivel urbanistic, economic, social și ecologic.

În prezent, arhitectura nu se regăsește ca temă fundamentală și importantă în discursul public din România și nu este recunoscută ca resursă și precondiție pentru dezvoltarea societății românești. Arhitectura nu este cunoscută, nu este recunoscută și nu este utilizată pentru a formula și aborda principalele probleme ale societății. Ordinul Arhitecților din România consideră că înființarea unui muzeu de arhitectură va contribui major la schimbarea acestei situații, prin valorizarea creației de arhitectură, a profesiei și a celor care o practică.

În sincronism cu prestigioase acțiuni europene, un obiectiv istoric, dublat de o nevoie și o aspirație naționale, a fost cel de înființare a unui muzeu pentru arhitectură în România. Acest demers se regăsește în inițiative neconcretizate ale corpului profesional al arhitecților încă de la finalul secolului 19, odată cu înființarea Societății Arhitecților Români (1891).

Anul 2025 reprezintă un moment cardinal pentru Ordinul Arhitecților din România în a face un exemplar gest fondator în spiritul interesului public, prin constituirea Muzeului de Arhitectură din România. Nevoia istorică și urgența contemporană se pot transforma într-o resursă creativă pentru un concept rezilient. O.A.R. pornește de la misiunea asumată de a promova arhitectura de calitate și cultura mediului construit, totodată recunoscând lipsa unei resurse de tip sediu fizic sau a unei instituții constituite istoric.

Frământările și căutările din istoria foarte recentă a breslei au pornit în 2001 — odată cu înființarea O.A.R. — și s-au cristalizat gradual într-o microistorie coerentă ca serie de gesturi și condensată în argumentație:

- în 2005 și 2006 au loc primele iterații de concept, elaborate de O.A.R., privind crearea unui *Centru pilot de Cultură Urbană și Arhitectură*, dublate în 2007 de încheierea unui protocol între Ordinul Arhitecților din România și Uniunea Arhitecților din România privind elaborarea unei viitoare strategii comune pentru a proiecta organizațional și financiar Muzeul de Arhitectură din România;
- urmează, în 2008, o încercare prospectivă de concept pentru proiectul Muzeul de Arhitectură — *Centrul Național pentru Cultură Urbană și Peisaj Cultural*, care ar acționa în teritoriu în baza unei rețele de Centre de cultură urbană (asimilate unor puncte de contact între profesie, mediul de afaceri și administrația publică);
- prin Declarațiile de la Cluj (2008) și Brașov (2009), O.A.R. solicită Parlamentului și Guvernului României să contribuie la crearea instituției Muzeul de Arhitectură și a unei rețele de Centre de cultură urbană, apel inclus în documentul *Politica pentru arhitectură în România 2010-2015. Cultura mediului construit și calitatea vieții* (Ordinul Arhitecților din România, 2010);

- problematica enunțată în volumul introductiv de studii *Fondul documentar de arhitectură din România. Raport preliminar de politică culturală*, ed. Mirela Duculescu (Simetria, București, 2011), ce oferă o radiografie primară la nivel strategic și cultural privind necesitatea unei instituții muzeale de profil;

Deși demersurile de lobby mai sus menționate au fost dublate de intervenții prin care s-a cerut autorităților publice sprijinul pentru obținerea unui sediu reprezentativ la nivel național în spații/ construcții clasate ca monumente de arhitectură emblematice pentru istoria României (printre altele, Halele Centrale Obor din București), ele nu au avut urmări practice.

În sincronie, li s-au adăugat strategic, dar informal, o serie de acțiuni convergente, care au ținut către promovarea culturii mediului construit, rolul arhitectului în societate și conștientizarea dreptului la arhitectură, mediu și spațiu public de calitate:

- fenomenul de cultură și acupunctură urbană Street Delivery București (2005–2025), declanșat ca platformă publică pentru patrimoniu, arhitectură de calitate și peisaj cultural, locuire de calitate și producție de spațiu public prin Planul Urbanistic Zonal „Traseu Cultural str. Episcopiei, str. Pictor Verona, Grădina Icoanei”, autor arh. Șerban Sturdza și laboratorul de arhitectură Prodid; Street Delivery București a fost centrat strategic pe deschiderea Casei Ion Mincu, sediul O.A.R. Național, către oraș și societate, și a fost preluat în cartiere din București și la nivel național prin inițiative profesionale și comunitare cu mize specifice la nivel local (Cluj, Iași, Timișoara etc.);
- proiectul complex prin care, începând cu anul 2011, Uzina de apă a orașului Suceava devine Centrul de Arhitectură, Cultură Urbană și Peisaj, acțiune inițiată de Ordinul Arhitecților din România și sprijinită de Uniunea Arhitecților din România;
- organizarea de către breaslă a evenimentelor anuale și bianuale locale sau naționale de arhitectură, dublate de congrese și conferințe profesionale naționale și cu participare internațională;
- diversitatea tematică și densitatea de conținut a proiectelor și acțiunilor culturale și editoriale finanțate din Timbrul Arhitecturii (2007–2024).

Ca un corolar, gestul fondator afirmat mai sus identifică o nevoie urgentă și transformă lipsa resurselor fizice (ca vulnerabilitate asumată temporară) într-un ateu, dar și într-o miză cu impact social: „muzeul neconstruit” care partajează resurse și comunități, implementat printr-un program de muzeu care să asume absența resursei de spațiu și să readucă în discursul public inclusiv teritoriul și patrimoniul ca resurse existente și insuficient utilizate.

Acest gest fondator se bazează pe:

- o istorie foarte recentă;
- rețele spațiale existente;
- rețele de proiecte ale comunității profesionale O.A.R.;
- rețele de bune practici și experiențe percepute ca bunuri comune ale comunității profesionale O.A.R.;
- noua definiție a muzeului, adoptată de ICOM (Consiliul Internațional al Muzeelor) în august 2022: „Muzeul este o instituție permanentă fără scop lucrativ, aflată în serviciul societății, care cercetează, colecționează, conservă, interpretează și expune patrimoniul material și imaterial. Deschise publicului, accesibile și incluzive, muzeele promovează diversitatea și sustenabilitatea. Acestea operează și comunică în mod etic, profesional și cu ajutorul participării comunităților,

oferind experiențe variate de educare, delectare, reflecție și împărtășire a cunoștințelor.”

- principiile enunțate prin Declarația de la Davos (2018, 2023);
- integrarea obiectivelor dezvoltării durabile și a criteriilor de calitate incluse în politicile și programele exprimate prin Noul Bauhaus European și Pactul Verde European, lansate în 2021.

Tema apelului

Muzeu →

Muzeul de Arhitectură

ARHITECTURA

2 Scopul și obiectivele apelului

O.A.R., principala organizație profesională a arhitecților din România, își propune crearea unui muzeu original, în baza unui concept inovator, care să umple o lacună în sistemul cultural și muzeal național. Organizația deține o bază bună de pornire la nivel național (resurse umane și financiare, rețeaua profesională formată din filialele teritoriale O.A.R.), un capital de încredere și un mare potențial de extindere graduală.

Muzeul va oferi cadrul general, stimulul și contextul pentru reflecția asupra mediului construit din România și în particular asupra arhitecturii (ca fenomen, ca proces, ca practică profesională – incluzând arhitecții) în raport cu rolul său în societate. Procesul de reflecție se va face din perspectivă istorică și critică, dar și tehnică-ecologică și în relație cu experiențe și practici din alte spații geografice și culturale, cu scopul de a formula întrebări, explicații, idei și, în cele din urmă, soluții pentru problemele societății în care trăim.

Funcționând ca proiect strategic prioritar de interes public al O.A.R., instituția muzeală este proiectată etapizat, ca un organism dinamic, flexibil și accesibil, care utilizează inteligent și transparent resursele existente la nivel național (spații publice/private, practici și *know-how*, expoziții anuale/bienale, arhive tradiționale și digitale etc.). Formatul este cel de dialog interdisciplinar și de reflecție critică, cu deschidere către societate, care să permită adaptare, scalare și calibrare graduală în funcție de resurse și nevoi, dar în acord cu misiunea instituției.

În primă fază preliminară, pe termen scurt, proiectul O.A.R. demarează ambițios, având ca obiectiv elaborarea unui program curatorial pilot de patru ani pentru muzeul fără sediu fizic construit, preexistent, și fără colecție, dar cu o misiune și roluri precise, cu finanțare din timbrul de arhitectură.

În paralel, se vor stabili contacte cu instituții academice, actori culturali și instituții publice, platforme și organizații profesionale naționale și internaționale de profil (precum programul LINA – *European Architecture Platform* și/sau programul ICAM – *International Confederation of Architecture Museums* etc.). Astfel, chiar de la început, muzeul devine parte a unui ecosistem profesional care asigură credibilitate și acces la practici și cunoștințe formative, intrând în dialog cu instituții internaționale conexe comparabile. Concomitent, se va fundamenta strategia pentru un mecanism eficient de finanțare (de ex., model mixt: fonduri europene pentru cultură și patrimoniu, finanțări publice și private, sponsorizări, donații etc.).

Ulterior, pe termen mediu și lung, se va contura o structură organizațională și de management, precum și un spațiu fizic pentru sediu. Chiar dacă asumat ca un spațiu modest pentru început, sediul fizic se va putea extinde în baza unei strategii graduale (de ex., utilizarea unei clădiri existente sau conversia unei clădiri de patrimoniu). Constituirea unui consiliu director și a unui board științific reprezentant, de asemenea, pași esențiali pentru consolidarea proiectului muzeal O.A.R..

În timp, muzeul își va constitui o colecție, ceea ce necesită o politică și fonduri pentru achiziții și un plan de identificare a unor arhive, colecții, obiecte care

pot fi achiziționate. În paralel cu constituirea colecției, muzeul va dezvolta un mecanism de colectare / conservare / expunere / valorizare virtuală a arhitecturii din România, prin programe de digitizare și generare de conținut digital propriu sau găzduit și curatoriat. Colectarea arhitecturii se poate face prin fragmente (ex. colecție de sculptură arhitecturală, modenatură, elemente constructive etc.) și prin arhive (ex. arhivele personale ale unor arhitecți), iar arhitectura istorică se poate expune prin machete, reproduceri după planșe, fotografii, modele virtuale etc.

Dialogul interdisciplinar, participarea la ecosistemul profesional, precum și grija față de patrimoniul arhitectural românesc vor sta la baza unui program divers ce se va desfășura atât în spațiul viitorului sediu al instituției muzeale, cât și în spațiul real al teritoriului urban și rural din România. Astfel, muzeul se va adresa unui public cât mai larg posibil, de la cele mai tinere generații până la publicul profesionist și vizitatorii internaționali.

Ultima fază va fi cea de acreditare a muzeului și de afiliere la organizații internaționale emblematice. Muzeul, pregătit în baza unui proces de consultări participative și transparente, în armonie cu principiile Noului Bauhaus European, va funcționa pentru început ca un program în cadrul O.A.R., selectat prin apel deschis, repetat cu o recurență de patru ani.

Astfel, scopul prezentului apel deschis este de a selecta o echipă multidisciplinară, care să propună și să implementeze, pe o perioadă de patru ani, un program curatorial pilot care lansează muzeul dedicat culturii de arhitectură din România, în acord cu viziunea O.A.R. menționată mai sus.

3 Viziune generală

3.1 Misiune, obiective și roluri ale muzeului

Misiunea muzeului va fi de explorare a arhitecturii ca domeniu al culturii vii – peisaj, teritoriu, urbanism, construcții – prin piloni interconectați:

- Colectare și arhivare: crearea unei arhive digitale a patrimoniului arhitectural românesc;
- Cercetare și studiu: aprofundarea înțelegerii critice a dimensiunilor culturale, istorice și ecologice ale mediului construit;
- Expunere și implicare: organizarea de expoziții care invită la explorare de la peisaj la obiecte.
- Dialog și acțiune: facilitarea dezbaterii publice și co-crearea de soluții care răspund provocărilor contemporane în proiectare și planificare.

Scopul general al muzeului va fi de a promova o apreciere mai profundă a arhitecturii și de a permite societății să își modeleze viitorul mediu. Astfel, muzeul va contribui la creșterea înțelegerii și aprecierii arhitecturii (înțeleasă în viziunea largă de la peisaj la obiect) și a practicii și practicienilor acesteia, la susținerea dezbaterii publice pe această temă și la crearea de soluții pentru probleme actuale de mediu.

Pe termen lung, muzeul va funcționa ca o instituție de învățare, de schimb de cunoștințe și de experiență, activarea culturală, comunitară și networking, care nu doar expune arhitectură, ci participă activ la modelarea viitorului spațiului, culturii și societății din România în context internațional.

Obiective pe termen scurt și mediu

- Prezentarea și reflecția despre calitatea mediului construit (*Baukultur*);
- Valorizarea arhitecturii și a arhitecților din România;
- Evidențierea de soluții care au trecut testul timpului (ex. cele care ne sunt oferite de patrimoniul arhitectural) și generarea de soluții noi la problemele cu care se confruntă societatea noastră astăzi, care arată că arhitectura – istorică sau nouă – este o resursă fundamentală pentru societate.

Roluri asumate de muzeu pe termen mediu și lung

- **Arhivare** – colectarea și conservarea elementelor de patrimoniu profesional, a patrimoniului național de arhitectură și design;
- **Educație** – facilitarea experiențelor de învățare prin implicarea comunităților;
- **Reflecție** – o platformă pentru diseminare și dialog asupra calității mediului construit;
- **Promovare** – descrie rolul arhitecturii și al arhitecților în serviciul societății;
- **Relaționare** – între profesie și societate;
- **Inovație și cercetare** – explorează noi direcții în planificare urbană, arhitectură, materiale și tehnologii sustenabile.

O.A.R. recunoaște urgența contextului contemporan în care arhitectura, patrimoniul și domeniile conexe arhitecturii, mediul construit în sens larg, sunt expuse unor riscuri multiple (conflicte politice/ război, criza refugiaților și a migranților, calamități naturale, schimbări climatice extreme etc.) cu grave consecințe culturale, sociale și de mediu. În acest sens, arhitectura poate constitui un instrument de atenuare graduală a riscurilor, de negociere a conflictelor și de creare de spații reziliente, incluzive și sigure pentru funcționarea justă a societății în ansamblul său.

3.2 Muzeul sustenabil ca platformă-laborator

Pentru început muzeul nu va avea un spațiu expozițional propriu, ci va funcționa în spații gazdă asigurate (prin parteneriate sau închiriate) pentru activități, ceea ce îi va oferi mobilitate și agilitate la nivel național. Acest tip de abordare (muzeu fără amplasament tradițional) poate funcționa după un model hibrid: acțiuni/ expoziții fizice (expuneri integrate în spații variate din diverse orașe) și platformă online.

Ca urmare, muzeul va funcționa în baza unui concept de platformă și laborator rezilient de arhitectură, aflate la intersecția dintre arhitectură, spații publice, strategii urbane și cetățeni. Astfel, se produce o strategie curatorială non-discursivă care să provoace dezbateri și să genereze cunoaștere, pornind de la ideea de rețea de „spații împrumutate” (un fel de „shared spaces” de cunoaștere, incluziune și resurse). Acestea sunt spații cu potențial latent de expunere, educație, dialog și mediere a arhitecturii și pentru arhitectura de calitate. Accentul se pune pe proces cu implicarea publicului țintă format din specialiști, dar și dintr-un public foarte larg și variat (ca vârstă, educație, preocupări, apartenență geografică).

Principiile de funcționare se revendică de la urgențe contemporane: partajarea și reutilizarea de resurse materiale și de cunoaștere (clădiri și spații existente/monumente cu regim public și/sau privat, expoziții naționale și internaționale care au fost produse și necesită itinerare etc.); reziliența ca răspuns la finitudinea resurselor (compatibil, reversibil, durabil, echilibru între ceea ce se consideră centru și periferie) și problemele contemporane de mediu.

Metodologia este cea de creare a unui concept de muzeu sub forma adaptată la o platformă-laborator, care nu este bazată pe un spațiu propriu, ci pe o rețea de spații împrumutate la nivel arhitectural și urbanistic, ce cartează și integrează teritorii și comunități. Ele nu vor fi spații de confruntare, ci de expunere, comunicare, dialog și vor avea o puternică componentă de mediere a arhitecturii de calitate pentru publicul larg. Muzeul este dedicat dezbaterii și investigării arhitecturii de calitate și patrimoniului arhitectural; de asemenea, este dedicat modului în care comunicăm, prin participarea comunităților, despre arhitectură și despre cultura spațiului construit (*Baukultur*).

3.3 Concept muzeal pilot: straturi și spații

În conturarea conceptului muzeal, referința este la o serie de straturi ideatice:

- straturi de spații existente aflate în relație de colaborare (spații construite, spații cu sunet/ artă/ apă, biodiversitate, spații inactive, spații abandonate, dar și spații active, spații comunitare, spații-peisaj în care se tatonează actori spațiali etc., creând de fapt o geometrie variabilă a rețelei de spații);
- straturi de bune practici dezvoltate de filialele O.A.R.;
- straturi de metode de implementare (expunere, cercetare, dezbateri, mediere, arhivare fizică incipientă și virtuală, producție, networking, co-creare prin colaborări și parteneriate cu filialele O.A.R., universități, instituții, ONG-uri etc.);
- straturi de public-utilizator (de la profesioniști și experți în arhitectură, urbanism, design, construcții și peisagistică la reprezentanți ai administrației publice, mediului economic privat, jurnaliști etc.; diverse categorii de public general: familii cu copii mici, adolescenți, adulți activi, seniori etc.).

Spațiile în sine se pot regăsi într-o tipologie în sensul în care sunt spații cu funcțiune publică/ programe publice (biblioteci, universități, piețe agroalimentare etc.), spații private (rezidențiale etc.), spații aflate la limita public-privat, spații publice *per se*, inclusiv spații și peisaje din mediul urban și rural, neutilizate, care se pot traduce în rezerve excedentare existente care ar putea fi integrate eficient și temporar în sistemul muzeal. Toate aceste tipuri de spații au o caracteristică și anume apartenența la un teritoriu și capacitatea de a face parte dintr-o rețea care să presupună această mediere a arhitecturii către publicul aflat pe diverse straturi. Teritoriul presupune urbanismul, arhitectura, apa, sunetul, vegetația, neutralitatea climatică, dar presupune, în subsidiar, și dreptul la arhitectură, dreptul la o viață de calitate și design pentru spații publice.

Platforma asigură relaționarea rețelei de straturi, asigură cadrul pentru stimularea și producția dialogului public la nivelul societății. Muzeul ca platformă-laborator se bazează pe ideea de proces prin împrumutare, activare și colonizare temporară de alte spații și corpuri fizice pentru a produce dezbateri, dialog, interpretare și co-creare bazate pe calitate în arhitectură. Muzeul ca platformă-laborator cultural devine un organism viu și agil care poate găzdui o varietate de actori și de inițiative naționale și internaționale.

Laboratorul mediază experimental arhitectura de calitate, fiind un muzeu fără corp fizic constituit, într-o primă etapă, fără arhive și colecții. În alegerea spațiilor este util să existe un raport conceptual între un spațiu reprezentativ pentru direcțiile-cheie ale programului curatorial și celelalte spații, acele spații împrumutate temporar din diverse puncte geografice în funcție de structurile spațiale și arhitecturale existente.

3.4 Muzeul ca agent de mediere arhitecturală

Scenariile de expunere și construcție a evenimentelor și acțiunilor care le însoțesc examinează influența arhitecturii și a patrimoniului arhitectural, memoria locurilor și a locuirii, dezvoltări urbane cu impact în viața zilnică. Astfel, arhitectura devine subiect, dar și obiect pentru discuții și crearea de comunități. Spațiile devin forme preexistente, care activează prin conținut scenariile de utilizare a muzeului de tip platformă-laborator.

Dacă strategia curatorială mai degrabă provoacă, incită, construiește, facilitează și modelează, impactul urmărit pe termen lung se referă la rolul arhitecturii de calitate în viața zilnică. Strategia funcționează la nivel de implicare pe mai multe straturi de acțiune și activare, cu conectare între actori consacrați și cei emergenți, cu mobilizarea de resurse existente.

Conceptul se referă la un parcurs stratificat care rezidă în însăși construirea pas cu pas a procesului. Muzeul, în baza conceptului propus, se auto-construiește conceptual și fizic pe termen mediu și lung. Ca urmare, fundamentală este producerea unui spațiu extins vizibil, dar și invizibil, în care ponderea de agent de mediere arhitecturală între tipurile de public (cu audiență dezvoltată gradual, odată cu dezvoltarea instituției) și arhitectură este esențială și considerabilă.

În acest caz, muzeul sub forma adaptată la o platformă-laborator este dotat cu agentivitate și poate să provoace pe termen lung un discurs și o percepție convingătoare la nivel de societate despre arhitectura de calitate și cultura mediului construit. Astfel, potrivit obiectivelor Noului Bauhaus European, prin însuși modul său de constituire graduală, muzeul va stimula, în timp, colaborarea în comunități și va genera noi modalități de a trăi și a lucra împreună.

4 Cerințe generale ale temei

Se solicită elaborarea unui program curatorial de muzeu de arhitectură, pe o perioadă de patru ani, care să susțină prin proiecte și acțiuni misiunea, obiectivele și rolurile pentru acest proiect prioritar de importanță națională asumat de Ordinul Arhitecților din România.

4.1 Integrarea valorilor programului Noul Bauhaus European

Programul curatorial trebuie să includă activități și/sau instrumente de expunere/ interpretare/ activare/ educare/ mediere a culturii arhitecturale care să înglobeze componente centrate pe următoarele valori:

- componenta de sustenabilitate; valorificare de spații și rezultate ale proiectelor existente (expoziții, publicații, filme etc.) deja arhivate sau cu continuitate în timp;
- componenta de incluziune (diversitate, echitate, accesibilizare și accesibilitate) în mediul cultural și construit;
- componenta calitativ-estetică (generarea de beneficii culturale, stare de bine);

Programul inițial de activități (posibil itinerante) poate să acopere echilibrat teritoriul țării la nivel geografic, cât și tipologic – mediu rural, urban mic, zone defavorizate, urban mare etc.

4.2 Componenta spațială

Conceptul este de muzeu fără amplasament tradițional (clădire existentă ca sediu) care funcționează în sistem hibrid: rețele de spații fizice partajate și activate temporar (prin expoziții, conferințe, ateliere etc.) și spațiu virtual (platformă online).

4.3 Componente muzeale

Programul curatorial pilot va include activități care preiau următoarele roluri asumate de muzeu:

- **Educație** – facilitarea experiențelor de învățare prin implicarea comunităților;
- **Promovare** – descrie rolul arhitecților în serviciul societății;
- **Relaționare** – între profesie și societate;
- **Reflecție** – o platformă pentru diseminare și dialog asupra calității mediului construit;

Conținutul propus poate fi generat prin co-creare cu comunitatea profesională a breslei arhitecților din cadrul filialelor O.A.R. (de ex., pentru propuneri de conținut pentru expoziții, activități de cercetare și documentare, organizarea de ateliere, rezidențe etc.), dar și cu ajutorul categoriilor de public specializat sau general în funcție de profilul țintit.

Componenta de constituire și arhivare colecții

Programul curatorial pilot va include activități incipiente care vor contribui la fundamentarea pe termen mediu și lung a strategiei referitoare la rolul asumat de arhivare – colectarea și conservarea elementelor de patrimoniu profesional, a patrimoniului național de arhitectură și design.

Activitățile de început, gândite ca un demers unitar, se pot referi la:

- cartarea resurselor arhivistice existente la nivel național: tipologii de arhive (istorice, contemporane; format: analog, digital; de autor, colective; în funcție de conținut: desene, planșe, machete, studii, filme, acte, studii, manuscrise, fragmente de arhitectură de patrimoniu etc.), surse (arhitecți, birouri de arhitectură, institute de proiectare, universități, biblioteci, organizații profesionale etc.);
- includerea firească în activitatea de cartare a rezultatelor proiectelor culturale și editoriale realizate de filialele O.A.R.: expoziții și publicații din cadrul anualelor și bienalelor, materiale editoriale, documente foto și video etc.;
- comunicarea publică și arhivarea pe platforma online a rezultatelor cartării fondului de arhive de arhitectură, urbanism etc.

Direcții-cheie ale programului curatorial

Programul curatorial explicitat de-a lungul a patru ani calendaristici va include cel puțin trei direcții tematice majore. Acestea nu trebuie privite ca niște categorii fixe, ci ca elemente care conduc către interogații și cercetări mai ample, care leagă arhitectura de societate, cultură și mediu.

Direcțiile posibile pot include:

- patrimoniul arhitectural din România (privit în perspectivă istorică, socială, economică, cu scopul de a ajuta la înțelegerea problemelor societății actuale și a găsirii de soluții);
- arhitectura românească modernă și contemporană, cu accent pe practicile, ideile și discursurile care modelează realitățile spațiale actuale;
- arhitectura vernaculară, inclusiv practici rurale și periferice care dezvoltă logici spațiale alternative și relații cu locul;
- calitatea mediului construit și a culturii construirii (*Baukultur*), înțeleasă ca o responsabilitate comună partajată între cetățeni, profesioniști și instituții;
- planificarea urbană, inclusiv teme legate de dezvoltarea durabilă, tranziția ecologică și planificarea incluzivă;
- locuirea și calitatea locuirii, explorate prin întrebări legate de tipologie, accesibilitate și caracterul domestic;
- inovație tehnologică, ecologică și materială, abordând modul în care proiectarea răspunde la probleme generate de schimbările sistemice;
- arhitectura și principalele obiective de politică publică în raport cu agenda națională și cea europeană (de ex. Green Deal, tranziția digitală și socială, Noul Bauhaus European);
- arhitectura ca instrument rezilient de gestionare a riscurilor multiple (politice, sociale, de mediu, economice); Arhitectura ca instrument de reconciliere și de negociere a conflictelor.

Echipele curatoriale sunt invitate să propună teme suplimentare care să răspundă evoluției contextului românesc și internațional și să formuleze proiecte interdisciplinare care pot crea punți între discipline, comunități și teritorii.

Prin identificarea de parteneri internaționali de specialitate, muzeul se va poziționa într-o rețea globală a discursului arhitectural. Aceste colaborări vor permite împrumutul reciproc de expoziții, precum și promovarea unor direcții-cheie ale programului curatorial (de ex., promovarea arhitecturii românești pe plan internațional etc.).

Public-țintă

Programul curatorial se adresează următoarelor categorii de grupuri țintă care au vârste, pregătire, așteptări și interese profesionale și culturale diferite:

- public specializat: comunitatea specialiștilor din breaslă (arhitecți, restauratori, urbaniști, designeri, peisagiști, cercetători etc.); studenții din domeniul arhitecturii și urbanismului și din domenii apropiate: inginerie/tehnologie, geografie, sociologie, arte, istorie;
- public asociat domeniului: factori de decizie (*policymakers*), reprezentanți din administrația publică, reprezentanți ai mediului de afaceri, investitori, constructori etc.
- public general: familii cu copii mici, elevi, adolescenți, adulți activi, seniori etc.; turiști, comunități locale (cadre didactice etc.);
- public vulnerabil: grupuri și comunități defavorizate, persoane cu dizabilități etc..

Componenta de mediere arhitecturală și educație muzeală

Principiile generale de bune practici după care se ghidează strategia de mediere arhitecturală și educație muzeală sunt următoarele:

- accesibilitate
- incluziune grupuri defavorizate; incluziune indiferent de gen, etnie, religie, stare de sănătate etc.
- implicarea comunităților
- integrarea experienței utilizatorilor vizitatori
- învățare
- experimentare
- interactivitate
- colaborare multidisciplinară

Echilibrarea conținutului de specialitate cu cerința privind accesibilitatea largă se poate face prin proiectarea principalelor activități (de ex., expoziții) în mai multe straturi de lectură, cu acces ținut către mai multe categorii de public și prin organizarea de activități specifice pe categorii de grupuri țintă.

Tipologii de acțiuni posibile

- expoziții temporare itinerate;
- conferințe publice / mese rotunde (panel);
- ateliere de dezvoltare de soluții pentru probleme ale societății; ateliere de (re)gândire a orașului – *problem-solving* participativ; ateliere de mediere culturală; ateliere cu reprezentanți ai administrației publice etc.;
- programe educaționale;
- programe de rezidențe de creație/ intervenție/ cercetare;
- proiecții de filme tematice despre arhitectură, oraș, comunitate, implicare civică – în corelare cu alte activități (ex. expoziții, publicații) și festivaluri de film existente;
- vizite tematice ghidate pe categorii de public atât în spațiile gazdă, cât și în teritoriu (orașe, cartiere, sate, peisaje etc.).

5 Cerințe specifice temei

Propunerea de program curatorial pentru Muzeul de Arhitectură, care va fi detaliată pentru o perioadă de patru ani, va conține:

5.1 Argument despre context și impact

- cum abordează proiectul propus ideea unui muzeu prin care se explorează arhitectura în afara clădirii fixe convenționale (strategie de lucru cu spațiile gazdă) prin utilizarea eficientă a resurselor profesionale existente;
- cum abordează proiectul propus formatul hibrid (expoziții/acțiuni fizice și platformă online);
- cum abordează proiectul propus formatul de muzeu ca platformă-laborator;

5.2 Abordare curatorială și program

- argument curatorial;
- detaliere direcții-cheie abordate;
- detaliere spații și/sau clădiri identificate;
- integrare și utilizare de resurse naționale existente (anuale, bienale etc.) în practica filialelor O.A.R.;
- identificare de parteneri naționali și internaționali din mediul profesional (universități, școli, organizații profesionale, administrație publică, ONG-uri) și cultural (muzee, institute și centre culturale etc.);
- identificare și integrare de resurse naționale și internaționale existente (expoziții itinerante, ateliere, conferințe etc.);
- identificare și integrare de arhive existente și accesibile;
- propunere etapizată de acțiuni și evenimente;

5.3 Direcții de dezvoltare a capacității organizaționale/instituționale și de creștere a sustenabilității programului curatorial

- cum se poate consolida capacitatea organizației/echipei de a gestiona, multiplica și susține pe termen mediu și lung activitățile propuse; strategii de atragere de resurse complementare (co-finanțare, sponsorizare, donații, granturi suplimentare); modalități de diversificare a surselor de finanțare în viitor.

5.4 Strategie de mediere culturală și educație muzeală

- cum abordează și integrează proiectul propus principiile privind componenta de mediere și educație pe categorii de public țintă, cu audiență dezvoltată gradual;

5.5 Considerații tehnice și logistice

- descriere resurse, platforme și/sau spații necesare pentru implementare;

5.6 Materiale vizuale care ajută la ilustrarea abordării curatoriale propuse

(schițe, desene etc. — maximum 10 imagini; format A4, jpeg, 300 dpi, 2480 × 3508 px și în format PDF);

5.7 Echipă curatorială, de coordonare, cercetare, realizare proiecte expoziționale și implementare a programului, educație și mediere culturală, comunicare (scurte biografii)

5.8 Bugetul pentru patru ani

5.9 Calendarul de desfășurare a programului curatorial

MUZEA

6 Criteriile de evaluare și selecție ale juriului

1	Calitatea și coerența programului curatorial propus 0–35 puncte
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Calitatea, coerența și claritatea programului curatorial în raport cu viziunea, rolurile muzeului și tema de apel (muzeu neconvențional în format hibrid, muzeu sustenabil ca platformă-laborator); ▪ Abordarea realistă a temei de lucru cu rețeaua de spații gazdă; ▪ Utilizarea eficientă a resurselor de proiecte și bune practici ale rețelei de filiale teritoriale O.A.R.; ▪ Identificarea realistă și adecvată a partenerilor naționali și internaționali din mediul profesional și cultural și integrarea resurselor oferite; ▪ Claritatea planului de acțiuni și evenimente; conceperea adecvată și realistă a calendarului, corelarea activităților cu direcții cheie, obiective și rezultatele preconizate; ▪ Strategie de mediere culturală și educație muzeală adecvată categoriilor de public țintă (incluziune, accesibilitate, experiment, educare, implicarea comunităților); ▪ Flexibilitatea și reziliența implementării tipologiilor de acțiuni generate de abordarea curatorială.
2	Inovația programului curatorial propus 0–25 puncte
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gradul de originalitate al abordării curatoriale în raport cu practicile muzeale tradiționale și recente în domeniul arhitecturii; ▪ Capacitatea de a propune formate curatoriale noi (de ex.: format hibrid/digital-fizic, laborator participativ, instalații interactive, experiențe imersive etc.); ▪ Utilizarea tehnologiilor emergente (de ex.: realitate augmentată, digital twin, platforme colaborative online etc.) pentru medierea conținutului cultural; ▪ Propunerea de metodologii inovatoare de implicare a publicului și a comunităților profesionale și neprofesionale; ▪ Potențialul de transfer al modelelor inovatoare către alte contexte muzeale sau instituționale din România și la nivel internațional.

3	Relevanța programului curatorial propus 0–10 puncte
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Semnificația și impactul în raport cu comunitatea arhitecturală și categoriile de public general pe termen scurt și mediu; ▪ Capacitatea de a promova practica profesională și arhitectura ca resursă pentru societate în raport cu publicul țintă.
4	Performanța și credibilitatea echipei de program curatorial 0–15 puncte
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Capacitatea și calitatea expertizei echipei propuse pentru implementarea cu succes a programului (experiență managerială/executivă, competențe în implementare, împărțire responsabilități); capacitatea organizațională a applicantului de a susține echipa de program curatorial în implementarea programului (resurse logistice, infrastructură administrativă, proceduri de management financiar și operațional, rețele de parteneriate funcționale); ▪ Gradul în care tipologiile de expertize propuse în componența echipei pot asigura îndeplinirea obiectivelor. ▪ Strategii de atragere de resurse complementare (co-finanțare, sponsorizare, donații, granturi suplimentare); modalități de diversificare a surselor de finanțare în viitor.
5	Fezabilitatea financiară: corectitudinea și adecvarea resurselor bugetare la obiectivele programului curatorial propus 0–15 puncte
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundamentarea bugetului general; ▪ Estimarea și alocarea realistă a resurselor în raport cu obiectivele și rezultatele preconizate; ▪ Concordanța între activitățile și rezultatele propuse și costurile prevăzute în buget.

Anexele Temei	Anexa 1	Documentul de temă pentru apelul deschis autori: Mirela Duculescu și Matevž Čelik Vidmar
	Anexa 2	<i>Raport în urma consultărilor cu comunitatea profesională și cu actori culturali și instituționali pentru realizarea Muzeului de Arhitectură, un proiect strategic al Ordinului Arhitecților din România</i> autori: Cristina Văileanu și Alex Axinte
	Anexa 3	<i>Analiză Comparativă a unor instituții europene de arhitectură. Recomandări strategice pentru Muzeul de Arhitectură din România</i> autor: Matevž Čelik Vidmar
	Anexa 4	<i>Principii de bună practică în mediere culturală și educație muzeală</i> autor: Iulia Iordan
	Anexa 5	<i>Timbrul de Arhitectură: Resursă pentru comunitate. Proiecte culturale și editoriale 2019–2022</i> (Ordinul Arhitecților din România, 2023)
	Anexa 6	Programe de tip anuală și bienală de arhitectură organizate de filialele teritoriale O.A.R.
	Anexa 7	<i>Fondul documentar de arhitectură din România. Raport preliminar de politică culturală</i> , ed. Mirela Duculescu (Simetria, București, 2011)
	Anexa 8	<i>Politica pentru arhitectură în România 2010–2015. Cultura mediului construit și calitatea vieții</i> (Ordinul Arhitecților din România, 2010)

